

ریاست جمهوری

سازمان برنامه و بودجه کشور

مرکز آمار ایران

«آیین نامه کیفیت آمارهای رسمی ایران»

«آیین‌نامه کیفیت آمارهای رسمی ایران»

با هدف بهبود کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری ایران و به استناد بند «الف» از ماده «۶» برنامه ملی توسعه آمار کشور (۱۴۰۰-۱۳۹۶) مصوب ۱۳۹۷/۰۸/۲۸ شورای عالی آمار «آیین‌نامه کیفیت آمارهای رسمی ایران» که به اختصار «آیین‌نامه» نامیده می‌شود، به شرح زیر ارائه می‌شود. در این آیین‌نامه به‌طور خاص به ساز و کار اعطای نشان کیفیت آمارهای رسمی ایران پرداخته می‌شود.

فصل ۱- کلیات

ماده ۱- در این آیین‌نامه اصطلاحات و عبارات در معانی مشروح زیر به کار رفته است:

- **چارچوب مدیریت کیفیت آمارهای رسمی نظام آماری ایران:** نظامی جامع و منسجم برای مدیریت کیفیت آمارها است. این چارچوب که به اختصار «چارچوب کیفیت» نامیده می‌شود، دارای ساختاری سلسله‌مراتبی چهار سطحی است. بالاترین سطح این ساختار، دارای چهار حوزه کیفیت با عناوین «مدیریت نظام آماری»، «مدیریت محیط سازمانی»، «مدیریت فرآیندهای آماری» و «مدیریت بروندهای آماری» است. ذیل این سطوح، اصل‌های کیفیت قرار دارند که شامل ۱۹ اصل است. این اصل‌ها با توجه به موضوع، بین حوزه‌های چهارگانه، توزیع شده‌اند. در زیرمجموعه‌ی هر اصل، تعدادی «الزام» برای تضمین کیفیت آن اصل، قرار می‌گیرد. این الزام‌ها سطح سوم ساختار چارچوب کیفیت را تشکیل می‌دهند. سطح چهارم که پایین‌ترین و آخرین سطح سلسله‌مراتبی چارچوب کیفیت است، شامل اجزایی است که بر اساس آن‌ها، اصل‌ها و الزامات چارچوب، پیاده‌سازی می‌شوند.
- **استقرار و پیاده‌سازی چارچوب کیفیت:** استقرار به معنای پذیرش چارچوب کیفیت به‌عنوان مبنای ارتقای کیفیت آمارهای رسمی و فراهم کردن مقدمات پیاده‌سازی آن است. پیاده‌سازی به معنای رعایت الزامات مورد نظر چارچوب کیفیت بر اساس اجزای آن‌ها و انجام ارزیابی‌های دوره‌ای مناسب، تعریف و اجرای بهبودهای لازم برای ارتقای کیفیت آمارهای رسمی است.
- **نشان کیفیت آمارهای رسمی ایران:** نشان‌دهنده استقرار و میزان پیاده‌سازی چارچوب کیفیت در دستگاه اجرایی است. انواع نشان کیفیت آمارهای رسمی ایران که از این پس «نشان کیفیت» نامیده می‌شود، عبارت‌اند از: «گواهی‌نامه اهتمام به کیفیت»، «گواهی‌نامه تعهد به کیفیت» و «گواهی‌نامه تضمین کیفیت». بالاترین نشان کیفیت، «گواهی‌نامه تضمین کیفیت» است.
- **آمار رسمی:** آمار مورد نیاز تصمیم‌گیری‌های حاکمیتی کشور است که توسط دستگاه‌های اجرایی تولید و اطلاع‌رسانی می‌شود و عنوان آن در «فهرست آمارهای رسمی ایران» قرار گرفته است.

- فهرست آمارهای رسمی ایران: فهرستی است حاوی عناوین و مشخصات شناسنامه‌ای آمارهای رسمی ایران که توسط مرکز آمار ایران، تهیه و بازنگری می‌شود و به تصویب شورای عالی آمار می‌رسد.
- دستگاه اجرایی: همه وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیر دولتی، شرکت‌های دولتی و همه دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آن‌ها مستلزم ذکر و یا تصریح نام است از قبیل شرکت ملی نفت ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، بانک مرکزی ج.ا.ا، بانک‌ها و بیمه‌های دولتی، دستگاه اجرایی نامیده می‌شوند.

فصل ۲- ارکان و شرح وظایف

ماده ۲- ارکان دخیل در فرآیند اعطای نشان کیفیت عبارتند از:

- شورای سیاست‌گذاری کیفیت آمارهای رسمی که به اختصار «شورای کیفیت» نامیده می‌شود،
- کمیته فنی و
- دبیرخانه شورای سیاست‌گذاری کیفیت آمارهای رسمی که به اختصار «دبیرخانه کیفیت» نامیده می‌شود.

ماده ۳- ترکیب اعضای شورای کیفیت:

- رئیس مرکز آمار ایران و دبیر شورای عالی آمار (رئیس)
- مدیر دفتر استانداردها و نظارت بر طرح‌های آماری مرکز آمار ایران (دبیر)
- رئیس کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار
- مدیر دفتر برنامه‌ریزی، پایش عملکرد و دبیرخانه شورای عالی آمار
- سه نفر از دبیران کمیته‌های آمار بخشی عضو کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار با تصویب کمیسیون تخصصی
- سه نفر از دبیران کمیته‌های آمار بخشی غیر عضو کمیسیون تخصصی شورای عالی آمار با تصویب کمیسیون تخصصی
- یک نفر از اعضای هیئت علمی عضو انجمن آمار ایران با معرفی رئیس انجمن مذکور
- یک نفر از اعضای انجمن علمی مدیریت کیفیت ایران با معرفی رئیس انجمن مذکور
- یک نفر نماینده سازمان ملی استاندارد ایران با معرفی رئیس سازمان ملی استاندارد ایران
- یک نفر صاحب‌نظر بسته به موضوع مطرح در جلسه با پیشنهاد کمیته آمار بخشی مربوط

تبصره ۱- اعضا با حکم رئیس شورای کیفیت و به مدت ۳ سال منصوب می‌شوند. پس از اتمام مدت زمان عضویت اعضا، فرآیند تعیین اعضای جدید، مجدداً بر اساس ماده ۳ انجام می‌شود.

تبصره ۲- اعضای شورای کیفیت باید شخصا در جلسات شرکت نموده و از اعزام نماینده به‌عنوان جانشین در جلسات شورای کیفیت خودداری کنند.

تبصره ۳- جلسات شورای کیفیت با حضور دو سوم اعضا رسمیت می‌یابد و تصمیمات آن با رأی اکثریت اعضای حاضر به تصویب می‌رسد.

ماده ۴- شرح وظایف شورای کیفیت

- سیاست‌گذاری در زمینه شیوه ارزیابی و بهبود کیفیت آمارهای نظام آماری
- ابلاغ رهنمودهای کلی و سیاست‌های کلان و مصوبه‌های شورای کیفیت به دستگاه‌های اجرایی مرتبط با ارکان نظام آماری کشور
- بررسی و تصویب اصلاحات آیین‌نامه و فرآیند اعطای نشان کیفیت ارجاع شده از کمیته فنی
- تصویب شرایط و ضوابط صدور و تمدید هر یک از نشان‌ها ارجاع شده از سوی کمیته فنی
- بررسی و تصویب آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها، برنامه‌ها، طرح‌ها و پیشنهادها ارائه شده از سوی کمیته فنی جهت رفع مشکلات اجرای پیاده‌سازی چارچوب کیفیت در نظام آماری
- بررسی گزارش‌های ارزیابی کمیته فنی در زمینه نشان‌های کیفیت و تصویب نوع نشان‌ها
- استماع گزارش عملکرد سالانه دبیرخانه کیفیت از گواهی‌نامه‌های اعطا شده، بررسی اثربخشی فرآیند کار و اتخاذ سیاست‌های لازم
- بررسی و تأیید گزارش سالانه دبیرخانه کیفیت از وضعیت دریافت و نوع نشان کیفیت برای فهرست آمارهای رسمی و ارائه به شورای عالی آمار

ماده ۵- ترکیب اعضای کمیته فنی:

- مدیر دفتر استانداردها و نظارت بر طرح‌های آماری مرکز آمار ایران (رئیس)
- رئیس گروه ارزیابی کیفیت آمارهای مرکز آمار ایران (دبیر)
- شش نفر از کارشناسان کمیته‌های آمار بخشی متناظر با کمیته‌های آمار بخشی عضو شورای کیفیت و متخصص در زمینه کیفیت آمارها
- دو نفر از کارشناسان مرکز آمار ایران با معرفی رئیس کمیته فنی
- یک نفر نماینده سازمان ملی استاندارد ایران با معرفی رئیس سازمان ملی استاندارد ایران

تبصره ۱- اعضای کمیته فنی با حکم رئیس شورای کیفیت به مدت ۳ سال منصوب می‌شوند. پس از اتمام مدت زمان عضویت اعضا، فرآیند تعیین اعضای جدید، مجدداً بر اساس ماده ۵ انجام می‌شود.

تبصره ۲- اعضای کمیته فنی باید شخصاً در جلسات کمیته شرکت و از اعزام فرد جانشین، خودداری کنند.

- اعضای کمیته فنی موظفاند عدم حضور خود را در جلسات کمیته، پیش از برگزاری جلسه به اطلاع دبیر کمیته برسانند. غیبت غیرموجه اعضا در دو جلسه متوالی و یا چهار جلسه متناوب کمیته فنی در یک دوره به منزله استعفای عضو تلقی شده و فرد دیگر جایگزین می‌شود.

تبصره ۳- جلسات کمیته فنی با حضور دو سوم اعضا رسمیت می‌یابد و تصمیمات آن با رأی اکثریت اعضای حاضر به تصویب می‌رسد.

- رئیس کمیته فنی و هر یک از اعضای ثابت آن می‌توانند، حسب مورد از وجود حداکثر دو کارشناس مطلع و صاحب‌نظر به‌عنوان مشاور بدون حق رأی در جلسات کمیته فنی استفاده کنند. حضور کارشناس/کارشناسان در جلسه‌ها باید با اطلاع و تأیید رئیس کمیته فنی باشد.

ماده ۶- شرح وظایف کمیته فنی:

- تعیین شرایط و ضوابط صدور و تمدید هر یک از نشان‌ها
- ارزیابی و بررسی مستندات دستگاه‌های متقاضی نشان کیفیت و تهیه گزارش ارزیابی
- ایجاد تعامل و ارتباط با کارشناسان یا نمایندگان دستگاه‌های اجرایی متقاضی نشان کیفیت
- ارائه گزارش نشان‌های کیفیت مورد تأیید به شورای کیفیت
- تهیه و تنظیم آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مورد نیاز برای استقرار و پیاده‌سازی چارچوب کیفیت در نظام آماری
- ارائه برنامه‌ها، طرح‌ها و پیشنهادهای به شورای کیفیت برای رفع مشکلات اجرایی در زمینه ارتقاء کیفیت آمارها
- بازنگری آیین‌نامه نشان کیفیت و دستورالعمل اجرای آن و ارائه پیشنهاد بهبود در فرآیند اعطای نشان کیفیت
- بازنگری چارچوب کیفیت بر اساس بازخورد حاصل از ارزیابی‌های صورت گرفته طی فرآیند اعطای نشان کیفیت و نظرات دستگاه‌های اجرایی

تبصره ۵- به منظور ارزیابی و بررسی مستندات دستگاه‌های اجرایی متقاضی نشان کیفیت، در صورت نیاز کارگروه‌های تخصصی ذیل کمیته فنی تشکیل خواهد شد.

ماده ۷- وظیفه دبیرخانه کیفیت را گروه ارزیابی کیفیت آمارهای مرکز آمار ایران برعهده دارد.

ماده ۸- شرح وظایف دبیرخانه کیفیت:

- هماهنگی فعالیت‌های دستگاه‌های تولید کننده آمار رسمی در زمینه کیفیت آمارها
- بررسی اولیه مدارک دریافتی از دبیرخانه کمیته‌های آمار بخشی در ارتباط با درخواست نشان‌های کیفیت و ارائه به کمیته فنی
- تنظیم و بررسی آیین‌نامه‌ها به‌منظور هماهنگی فعالیت‌های مرتبط با کیفیت آمارها و ارائه آن‌ها به شورای کیفیت
- انجام هماهنگی‌های لازم برای برگزاری جلسه‌های شورای کیفیت
- مستندسازی و بایگانی مصوبه‌ها، صورت‌جلسات، گزارش‌ها و سایر اسناد مرتبط با شورای کیفیت

- نگهداری و به‌روز رسانی مستندات آیین‌نامه کیفیت، دستورالعمل اجرایی و سوابق فرآیند اعطای نشان کیفیت
- تهیه متن گواهی‌نامه‌های تأیید شده توسط شورای کیفیت و ارسال برای امضا
- طراحی تندیس تضمین کیفیت
- تهیه گزارش سالانه از وضعیت دریافت و نوع نشان کیفیت برای فهرست آمارهای رسمی و ارائه به شورای کیفیت
- برگزاری همایش سالانه برای اعطای گواهی‌نامه تعهد به کیفیت و گواهی‌نامه تضمین کیفیت
- نظارت بر اجرای مصوبه‌های شورای کیفیت در دستگاه‌های اجرایی مرتبط با نظام آماری کشور
- انجام سایر امور محوله از سوی دبیر شورای کیفیت

فصل ۳- انواع نشان کیفیت، شرایط صدور، مدت اعتبار و تمدید آن‌ها

ماده ۹- انواع نشان کیفیت آمارهای رسمی در نظام آماری ایران بر اساس نحوه استقرار و پیاده‌سازی چارچوب کیفیت صادر می‌شود که شامل موارد ذیل است:

- گواهی‌نامه اهتمام به کیفیت
- گواهی‌نامه تعهد به کیفیت
- گواهی‌نامه تضمین کیفیت

ماده ۱۰- «گواهی‌نامه اهتمام به کیفیت» و «گواهی‌نامه تعهد به کیفیت» با امضای رئیس مرکز آمار ایران و دبیر شورای عالی آمار و «گواهی‌نامه تضمین کیفیت» با امضای رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور و رئیس شورای عالی آمار صادر می‌شود. تبصره ۱- درخواست صدور هر سه نشان کیفیت توسط کمیته فنی بررسی و تأیید شده و سپس توسط شورای کیفیت تصویب می‌شود.

تبصره ۲- در صورتی که مستندات و مدارک مورد نیاز سطح نشان درخواستی دستگاه اجرایی از سوی کمیته فنی مورد تأیید قرار نگیرد و نظر کمیته فنی نیز مورد قبول دستگاه اجرایی واقع نشود، موضوع همراه با دلایل ارائه شده برای بررسی به شورای کیفیت ارجاع داده می‌شود.

۳-۱- شرایط صدور، مدت اعتبار و تمدید «گواهی‌نامه اهتمام به کیفیت»

ماده ۱۱- «گواهی‌نامه اهتمام به کیفیت» پس از اولین استقرار چارچوب کیفیت در دستگاه اجرایی برای آن دسته از آمارهای رسمی دستگاه اجرایی صادر می‌شود که فرآیند خود ارزیابی و شناسایی وضع موجود بر اساس چارچوب کیفیت انجام و زمینه‌های بهبود کیفیت برای آن‌ها شناسایی شده است.

تبصره ۱- در صورتی که دستگاه اجرایی خواهان صدور «گواهی نامه اهتمام به کیفیت» باشد، موظف است درخواست کتبی خود را به همراه مدارک و مستندات از طریق دبیر کمیته آمار بخشی به دبیرخانه کیفیت ارسال نماید.

تبصره ۲- فعالیت‌های مربوط به اعطای «گواهی نامه اهتمام به کیفیت» تا پیش از تشکیل کمیته فنی، توسط دبیرخانه کیفیت انجام می‌شود.

ماده ۱۲- این گواهی نامه به مدت یک سال از زمان صدور، اعتبار دارد.

تبصره ۱- تمام دستگاه‌های اجرایی متولی آمارهای رسمی موظف هستند حداکثر تا یک سال پس از ابلاغ این آیین‌نامه، «گواهی نامه اهتمام به کیفیت» را برای تمامی آمارهای رسمی خود اخذ نمایند.

تبصره ۲- شرایط و ضوابط مورد نیاز برای تمدید اعتبار «گواهی نامه اهتمام به کیفیت» توسط کمیته فنی و شش ماه پس از صدور احکام اعضا تهیه و توسط شورای کیفیت تصویب و ابلاغ می‌شود.

تبصره ۳- در صورتی که دستگاه اجرایی خواهان تمدید اعتبار گواهی نامه باشد، موظف است حداقل سه ماه پیش از اتمام زمان اعتبار گواهی نامه، درخواست کتبی خود را همراه با مدارک و مستندات لازم، از سوی دبیر کمیته آمار بخشی به دبیرخانه کیفیت ارسال نماید.

۳-۲- شرایط صدور، مدت اعتبار و تمدید «گواهی نامه تعهد به کیفیت»

ماده ۱۳- «گواهی نامه تعهد به کیفیت» زمانی اعطا می‌شود که شرایط و ضوابط تعیین شده توسط کمیته فنی برای صدور این گواهی نامه، به‌طور کامل توسط دستگاه اجرایی در مورد آمارهای رسمی مورد نظر، رعایت و مدارک و مستندات مربوط ارائه شود. شرایط و ضوابط لازم برای دریافت نشان «گواهی نامه تعهد به کیفیت»، حداکثر ظرف یک‌سال از صدور احکام اعضا، توسط کمیته فنی تهیه و توسط شورای کیفیت تصویب و ابلاغ می‌شود.

تبصره - در صورتی که دستگاه اجرایی خواهان دریافت «گواهی نامه تعهد به کیفیت» باشد، موظف است درخواست کتبی خود را به همراه مدارک و مستندات لازم از طریق دبیر کمیته آمار بخشی به دبیرخانه کیفیت ارسال نماید.

ماده ۱۴- «گواهی نامه تعهد به کیفیت» به مدت دو سال از زمان صدور، اعتبار دارد.

تبصره ۱- شرایط و ضوابط مورد نیاز برای تمدید نشان «گواهی نامه تعهد به کیفیت» توسط کمیته فنی و یک‌سال پس از صدور احکام اعضا تهیه و توسط شورای کیفیت تصویب و ابلاغ می‌شود.

تبصره ۲- در صورتی که دستگاه اجرایی خواستار تمدید اعتبار گواهی نامه باشد، موظف است حداقل چهار ماه پیش از اتمام زمان اعتبار گواهی نامه، درخواست کتبی خود را به همراه مدارک و مستندات لازم از طریق دبیر کمیته آمار بخشی به دبیرخانه کیفیت ارسال نماید.

۳-۳- شرایط صدور، مدت اعتبار و تمدید «گواهی نامه تضمین کیفیت»

ماده ۱۵- «گواهی نامه تضمین کیفیت» که بالاترین سطح از نشان کیفیت است، در مواردی اعطا می شود که شرایط و ضوابط تعیین شده توسط کمیته فنی برای دریافت گواهی نامه تضمین کیفیت، به طور کامل توسط دستگاه اجرایی در مورد آمارهای رسمی مورد نظر، رعایت شده باشد. شرایط و ضوابط لازم برای دریافت نشان «گواهی نامه تضمین کیفیت»، حداکثر ظرف یک سال از صدور احکام اعضا، توسط کمیته فنی تهیه و توسط شورای کیفیت تصویب و ابلاغ می شود.

تبصره ۱- در صورتی که دستگاه اجرایی خواهان دریافت «گواهی نامه تضمین کیفیت» باشد، موظف است درخواست کتبی خود را به همراه مدارک و مستندات لازم از طریق دبیر کمیته آمار بخشی به دبیرخانه کیفیت ارسال نماید.

تبصره ۲- به دستگاه اجرایی متولی آمار رسمی (اصلی یا تابعه) که حائز شرایط دریافت «گواهی نامه تضمین کیفیت» باشد، «تندیس تضمین کیفیت» اهدا می شود.

ماده ۱۶- «گواهی نامه تضمین کیفیت» به مدت سه سال از زمان صدور، اعتبار دارد.

تبصره ۱- شرایط و ضوابط لازم برای تمدید نشان «گواهی نامه تضمین کیفیت» توسط کمیته فنی و یک سال پس از صدور احکام اعضا تهیه و توسط شورای کیفیت تصویب و ابلاغ می شود.

تبصره ۲- در صورتی که دستگاه اجرایی خواهان تمدید اعتبار گواهی نامه مزبور باشد، موظف است حداقل پنج ماه پیش از اتمام زمان اعتبار گواهی نامه، درخواست کتبی خود را به همراه مدارک و مستندات لازم از طریق دبیر کمیته آمار بخشی به دبیرخانه کیفیت ارسال نماید.

ماده ۱۷- در صورتی که فرآیند ارزیابی و اعطای نشان کیفیت آمارهای رسمی بار مالی به همراه داشته باشد، دستورالعمل نحوه تأمین و هزینه کرد آن توسط کمیته فنی تهیه و پس از تأیید شورای کیفیت توسط شورای عالی آمار مصوب و ابلاغ می شود.

ماده ۱۸- پس از تصویب این آیین نامه، شورای عالی آمار در خصوص تدوین و ابلاغ دستورالعمل های اجرایی مرتبط با فرآیند اعطای نشان کیفیت فعالیت های مرتبط با فرآیند اعطای نشان کیفیت و تصویب و اعطای آن، به شورای کیفیت تفویض اختیار می کند.

ماده ۱۹- این آیین نامه بر حسب ضرورت با همکاری اعضای شورای کیفیت و تأیید شورای عالی آمار، بازنگری خواهد شد.

این آیین نامه در سه فصل، ۱۹ ماده و ۱۹ تبصره در امین جلسه شورای عالی آمار مورخ به تصویب این شورا رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجرا است.